

Aanvaardingspeech Linda Nooitmeer, 26 maart 2026

Slavernij en kolonialisme zijn fundamentele processen van ontmenselijking – en tot op de dag van vandaag doen we vaak nog alsof dat normaal geweest is. Frantz Fanon liet zien hoe die ontmenselijking diepe sporen trekt in mensen en in instituties, en Gloria Wekker laat in *White Innocence* zien hoe witte samenlevingen hun onschuld bewaren terwijl zij blijven profiteren van historische ongelijkheid. Vandaag bevind ik mij in het brandpunt van dit spanningsveld: tussen een gewelddadig verleden, een hardnekkig dominant zelfbeeld en de dringende plicht tot herstel.

Die spanning zit ook in de lijfspreuk van deze universiteit: *Sol Iustitiae Illustrat Nos* – “Zon der Gerechtigheid, verlicht ons”. In 1636 was dit licht selectief. Terwijl deze academie streefde naar verlichting, leefden mijn voorouders in de schaduw van het plantagesysteem, in de verzengende hitte van de slavernij.

Toch bleven zij autonoom en ongebroken. Aan vaderskant was de familienaam Nooitmeer een manifest van verzet. Aan moederskant kocht de familie Bel in 1867, op afbetaling, de plantage Overtoom. Terwijl de voormalige eigenaar in 1863 al door de staat was gecompenseerd, droegen zeven families dertien jaar lang de last van een schuld die moreel nooit de hunne had mogen zijn. In plaats van herstel volgden staatstoezicht en dwangarbeid; het recht beschermde het kapitaal, niet de menselijke gelijkwaardigheid.

Gesterkt door hun veerkracht aanvaard ik dit eredoctoraat op hun schouders en in hun naam. Met deze erkenning zetten we samen een volgende stap in het proces van herstel.

Echt recht doen vraagt om *reparatory justice*: het actief opheffen van institutionele en sociaaleconomische achterstanden. De actualiteit onderstreept die urgentie: gisteren, 25 maart, hebben de Verenigde Naties de trans-Atlantische slavenhandel officieel aangemerkt als de meest ernstige misdaad tegen de menselijkheid. Dat is een cruciaal moment van erkenning, ook al liet Europa een pijnlijke leegte achter door zich van stemming te onthouden.

Voor de Universiteit Utrecht zie ik herstel als een gedeelde institutionele missie. Via beurzen, dekoloniale curricula en een Expertisecentrum voor Herstel kunnen we een concrete blauwdruk bouwen voor gezamenlijke transformatie. Op dat snijvlak krijgt “Caring and Connect” zijn ware betekenis: echte verbinding ontstaat pas wanneer we verantwoordelijkheid nemen voor het herstel van ons

gefragmenteerde verleden. Zo maken we de zon der gerechtigheid voor iedereen werkelijk zichtbaar.

Dit pad bewandel ik niet alleen. Mijn oprechte dank gaat uit naar professor dr. Brianne McGonigle Leyh, professor dr. James Kennedy en rector magnificus prof. dr. Wilco Hazeleger, en alle academici die met intellectuele moed en overtuiging aan dit proces hebben bijgedragen. Een bijzondere dank aan mijn echtgenoot Ton, voor zijn onvoorwaardelijke steun, en aan mijn ouders, Eugene Nooitmeer en Marie Bel, die mij vormden in de traditie van historisch bewustzijn en verzet.

Veel dank ook aan de aanwezige Excellenties: Gevolmachtigd Minister van Sint Maarten, mevrouw Gracita Arrindell, en de plaatsvervangend Gevolmachtigd Minister van Curaçao, de heer Errold Bishop. Uw aanwezigheid onderstreept onze gezamenlijke opdracht. En aan u, sleutelfiguren uit de verschillende gemeenschappen: uw inzet in dit koloniale en slavernijdossier is het fundament onder de stappen die we vandaag zetten.

Deze dag is een oproep tot kritische reflectie. Hoeveel medemenselijkheid zijn wij echt bereid te tonen, wanneer rechtvaardigheid niet langer een abstract begrip is, maar ons ook werkelijk iets gaat kosten?

Ik dank u wel.